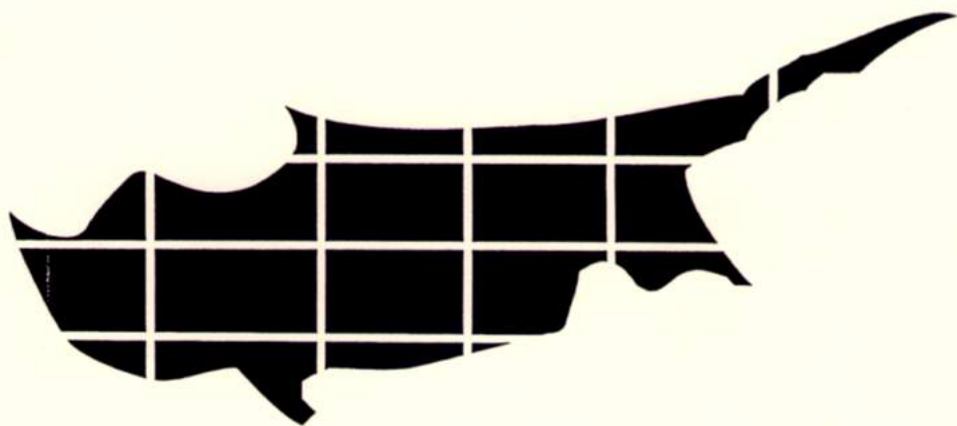

ΚΥΠΡΟΣ:

το υπόλοιπο μιας
καπιταλιστικής διαίρεσης
(η "κρίση" στη Δερύνεια, Αύγουστος 1996)

ράδιο ΟΥΤΟΠΙΑ 107,7 fm
Αύγουστος 1996

Η έκδοση αυτή γίνεται μέσα στα πλαίσια της προσπάθειας αντιπληροφόρησης που πραγματώνει το "Ρ. Ουτοπία", με τα χαρακτηριστικά που καιρό τώρα έχει δηλώσει. Είναι φανερό ότι τα κείμενα που ακολουθούν αντανακλούν μια γενική συμφωνία, στη βάση αυτών των χαρακτηριστικών, και όχι μια ταύτιση με το σύνολό τους ή με το σύνολο των απόψεων και των δραστηριοτήτων των συντρόφων από το "Τραίνο στην πόλη".

"Ρ. Ουτοπία"

Στις αρχές Αυγούστου το ζήτημα της Κύπρου αναδύθηκε, ακόμη μια φορά, στην καθημερινότητα. Ακανθώδες, περίπλοκο και με μια δόση παράλογης και φασιστικής βίας ανάγκασε τα βλέμματα να στραφούν στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου.

Για κάποιους τα γεγονότα δεν ήταν τίποτα άλλο από μια ακόμη δόση θεαματικού ναρκώτικου. Συγκινητικού και έντονου, όσο κρατάν τα έκτακτα δελτία ειδήσεων. Για κάποιους άλλους, που στη θέση του μυαλού έχουν πολεμικά τύμπανα και της καρδιάς γαλανόλευκη λάσπη, ήταν η χρυσή ευκαιρία για να προπαγανδίσουν τα ιδεολογήματα του μίσους. Για κάποιους τρίτους δεν ήταν παρά ένα ακόμη κλάσμα στους καπιταλιστικούς λογαριασμούς τους.

Κι ανάμεσα σε αυτούς, κάποιοι που ελπίζουμε να διακρίναν το πραγματικό δίλημμα: είτε, τα αφεντικά, οι πολιτικοί, οι στρατόκαυλοι και οι πατριδόψυχοι θα αναλάβουν να καθαρίσουν στο όνομα της μητέρας πατρίδας και του πατέρα κέρδους, είτε θα βρούμε τρόπους ώστε να αναζωπυρωθεί η αλληλεγγύη ανάμεσα στις δύο κοινότητες -ή, καλύτερα, η αλληλεγγύη ανάμεσα στους εκμεταλλεζόμενους των δύο κοινοτήτων- και να μετατραπεί αυτός ο πόλεμος -φανερός ή υπόρρητος, βίαιος ή αναίμακτος δεν έχει τόση σημασία- σε πόλεμο ενάντια στους αφέντες του νησιού.

Στους ανθρώπους, λοιπόν, που βουλώσαν τα αυτιά τους στις πολεμικές ιαχές και την υστερία των ημερών, μπορεί να φανεί χρήσιμη η έκδοση αυτή, που προφανώς δεν στοχεύει να "λύσει το κυπριακό", αλλά να βοηθήσει στην όξυνση της κριτικής και της ανάλυσης.

Στο έντυπο αυτό περιλαμβάνονται δύο συνεντεύξεις που έδωσε στο ράδιο Ουτοπία ο Αντρέας, σύντροφος από την Κύπρο και μέλος του περιοδικού "Τραίνο στη πόλη". Η πρώτη δόθηκε στις 13 Αυγούστου, τρεις μέρες μετά την πορεία των μοτοσυκλετιστών στη Δερύνεια και η δεύτερη στις 14, λίγο μετά που μαθεύτηκε ότι τα επεισόδια στην πράσινη γραμμή συνεχίζονται και ότι οι νεκροί είναι πλέον δύο. Περιλαμβάνει ακόμη ένα κείμενο, απο το "Τραίνο στη πόλη" με τις εκτιμήσεις και την άποψη του περιοδικού για τα γεγονότα.

ράδιο ΟΥΤΟΠΙΑ: Μίλησέ μας αν θέλεις για τη κατάσταση πριν την πορεία, πως είχε διαμορφωθεί το κλίμα, αν είχαν φανεί από πριν οι παράγοντες που να ερμηνεύουν αυτά τα γεγονότα. Και για την πορεία αν μπορείς να μας πεις κάποια πράγματα, γιατί μέχρι τώρα η μόνη μας ενημέρωση είναι από τα επίσημα μμε. Ποιά ακριβώς ήταν το περιεχόμενό της, πως οργανώθηκε, ποιοί ήταν οι στόχοι της;

Αντρέας: Οι μοτοσυκλετιστές επιλέχτηκαν σαν η ομάδα πάνω στην οποία επενδύθηκε αυτή η υπόθεση και η οποία κινητοποιήθηκε για αυτή την υπόθεση. Οι μοτοσυκλετιστές στην δεκαετία του '80 ήταν ουσιαστικά η περιθωριακή ομάδα. Στην Κύπρο λέγονται "μοτορτσίδες", από τη λέξη μοτόρα που είναι αντίστοιχη της μοτοσυκλέτας. Ένας τίτλος της εφημερίδας της Κυριακής είναι ίσως χαρακτηριστικός. Όταν την Κυριακή υπήρχε ανησυχία για το τι θα γίνει, μια εφημερίδα είχε γράψει "καλούνται οι μοτοσυκλετιστές να αποδείξουν ότι δεν είναι εκείνοι οι μοτορτσίδες, αλλά μοτοσυκλετιστές", κοινώς να αποδείξουν ότι είναι καλά παιδιά. Άρα, είναι μία διαδικασία ένταξης, ουσιαστικά, μιας ομάδας που φαινομενικά ήταν περιθωριακή την δεκαετία του '80. Ήταν τότε, σήμερα δεν είναι σαφέστατα με τις harley davidson. Όμως, ο κόσμος που πάει στην πορεία -για να μη φανεί, δηλαδή, ότι είναι μόνο μια πορεία κατευθυνόμενη από την εξουσία- είναι ένα μείγμα. Υπάρχει κόσμος που πάει από αυθεντική διάθεση να διαδηλώσει ενάντια στο γεγονός, το παράλογο γεγονός, ότι δεν μπορεί να πάει στην άλλη μεριά της χώρας. Υπάρχουν οι εθνικιστές, οι οποίοι εκμεταλλεύονται κατά κόρον τις πορείες. Μπορεί κανείς να δει τις χτεσινές εφημερίδες που κυκλοφορούν. Βλέπεις ένα αμάλγαμα ελληνικών και κυπριακών σημαιών. Οι εθνικιστές χρησιμοποιούν κατά κόρον τις ελληνικές σημαίες. Υπάρχει και κόσμος που πάει από περιέργεια ή οτιδήποτε. Η περσινή πορεία κατέληξε σε επεισόδια στον ίδιο τόπο που γίναν φέτος τα μεγάλα επεισόδια, στη Δερύνεια. Η Δερύνεια είναι ένα χωριό έξω από την Αμμόχωστο και είναι κοντά στη μεγάλη τουριστική περιοχή της Κύπρου. Όταν λέω κοντά εννοώ ορισμένα μίλλια. Δηλαδή, μπορείς να πας ακόμη και με μια μοτοσυκλέτα, σε μισή ώρα, από τη πόλη Δερύνεια στην Αγία Νάπα. Οι μοτοσυκλετιστές, μετά τα περσινά επεισόδια, είχαν αποφασίσει να έρθουν σε συνεργασία με την ευρωπαϊκή ομοσπονδία μοτοσυκλετιστών, για να κάνουν μια πορεία από το Βερολίνο στην Κύπρο, διαδηλώνοντας τη διάθεσή τους να ταξιδεύουν σε όλη την Κύπρο. Αυτό ακούγεται καλό, αλλά ταυτόχρονα υπήρχε και μια έντονη εθνικιστική τάση η οποία δεν πήγαζε αναγκαστικά από όλους τους μοτοσυκλετιστές, αλλά τουλάχιστον από εθνικιστικές ομάδες που χτίζαν τη νοοτροπία ότι "θα πάμε στη Κερύνεια", ντε και καλά "θα πάμε στη Κερύνεια". Αντιλαμβάνεστε ότι μιλούμε για μια κατάσταση 23 χρόνων. Η πορεία σχεδιάστηκε, επιχορηγήθηκε και άρχισε να πλησιάζει ο καιρός της, τον Αύγουστο. Το κλίμα που δημιουργήθηκε στις αρχές του Αυγούστου ήταν πολεμικό. Πολεμικό, χωρίς να σημαίνει ότι ο πληθυσμός συμμετείχε άμεσα σε αυτό το κλίμα. Συμμετείχαν τα μμε με ένα

έντονο τρόπο, πάλι χωρίς να είναι συνειδητός. Ίσως να μην περίμεναν να δουν και τη σχιζοφρένεια που υπήρχε σε κείνη τη τραγική στιγμή της δολοφονίας. Έγινε μια δολοφονία, σχεδόν δίπλα από ένα τουριστικό τόπο, όπου πάει σχεδόν μισό εκατομμύριο κόσμος κάθε χρόνο. Είχε πάρα πολύ κόσμο στις παραλίες εκείνη την Κυριακή. Το πολεμικό κλίμα καλλιεργήθηκε από τα μμε, διότι πιστεύουν ότι έτσι προάγουν το καλώς νοούμενο κοινό συμφέρον. Ταυτόχρονα είναι και η νοοτροπία του "εθνικά ορθού". Καθώς χτιζόταν αυτό το κλίμα η κοινωνία ήταν έτοιμη να δεχτεί τους μοτοσυκλετιστές με την διπλή τους υπόσταση. Σαν "οι αλήτες" σε εισαγωγικά, τους οποίους δεν εμπιστευόταν, αλλά θα αναβαπτιζόταν στη κολυμβήθρα της πράσινης γραμμής και θα βγαίναν "καλά παιδιά". Από την άλλη ανησυχούσαν, γιατί η κοινωνία ξέρει ότι εκεί είναι η γραμμή κατάπαυσης του πυρός. Η κυβέρνηση, που αρχικά φαίνεται ότι ευνοούσε αυτή την διαδικασία, ξαφνικά άρχισε να τα χάνει. Η πολιτική ηγεσία άρχισε να στέλνει μηνύματα ότι δεν έπρεπε να μπουκ στην γραμμή κατάπαυσης του πυρός. Όσες φορές μπαίναν στη νεκρή ζώνη -όπως ονομάζεται- ουσιαστικά τσακωνόταν με τους ΟΗΕδες. Γινόταν κάποιες αψιμαχίες με τους δικούς μας αστυνομικούς, τραβιόταν οι αστυνομικοί και τσακωνόταν με τους ΟΗΕδες. Οι ΟΗΕδες μήνυσαν από πέρυσι στη κυβέρνηση ότι αν ξαναμπούν και τους χτυπήσουν, οι ΟΗΕδες απλώς θα φύγουν, που άμα φύγουν ουσιαστικά βρισκόμαστε σε κατάσταση πολέμου. Οπότε, υπήρχε ένα έντονο κλίμα "για όνομα του θεού, μη γίνουν επεισόδια". Τούτο το κλίμα ουσιαστικά έχτισε μία κατάσταση αφόρητη, τουλάχιστον για τα άτομα που σκεφτόταν να πάνε ή να μην πάνε στην πορεία. Ταυτόχρονα, είχαν αρχίσει να ακούγονται πληροφορίες ότι ο Ντεκτάς και το καθεστώς του είχαν αρχίσει να φορτίζουν την ατμόσφαιρα και εμφανίστηκε η πληροφορία ότι θα έρθουν οι γκρίζοι λύκοι, η εθνικιστική οργάνωση από την Τουρκία. Αντιλαμβάνεστε ότι τούτο οδήγησε σε ακόμη μεγαλύτερη όξυνση τα γεγονότα, τουλάχιστον το πνεύμα. Έκανε, κατ' εμένα, και μία ηλίθια δήλωση ο αρχηγός των μοτοσυκλετιστών -ο πρόεδρος της ομοσπονδίας- όταν ήταν στη Θεσσαλονίκη, ότι κάτι είχαν συμφωνήσαν με την αστυνομία -από που θα περνούσαν- και ότι δεν λειτουργούσε η συμφωνία και θα πήγαιναν στη Κερύνεια. Λέω ότι αυτό είναι σημαντικό, γιατί όταν γίνονται αυτές οι δηλώσεις και ορισμένοι τηλεοπτικοί σταθμοί, οι πιο εθνικιστικοί, της εκκλησίας κ.τ.λ., προβάλλουν με έντονο τρόπο, σχεδόν κάθε είκοσι λεπτά, την πορεία, με ελληνικές σημαίες, με ένα έντονο εθνικό μένος, άρχισε να δημιουργείται πλέον μια κατάσταση ότι "τι θα γίνει;". Υπήρχαν ανταποκρίσεις για χωριά που βρίσκονται στη νεκρή ζώνη, που οι κάτοικοι άρχισαν να ανησυχούν ότι θα γίνει πόλεμος και θα έφευγαν. Από την άλλη, στις μεγάλες πόλεις, όπως στη Λεμεσό, στη Λευκωσία, δεν υπήρχε κανά ιδιαίτερο κλίμα ότι θα γίνει οτιδήποτε. Ήταν ακόμη μια πορεία, το πολύ πολύ θα μπαίναν στη πράσινη γραμμή, άντε να τσακωνόταν λίγο με τους ΟΗΕδες, να πετούσαν λίγες πέτρες και να τελείωνε το κακό. Τη νύχτα του Σαββάτου, ξαφνικά, στις 11.00, τα δελτία ειδήσεων είπαν ότι συλληφθήκαν μερικοί, οι οποίοι ετοίμαζαν βόμβες μολώτοφ για την πορεία. Έκτοτε η είδηση αυτή εξαφανίστηκε, που σημαίνει ότι μάλλον η κυβέρνηση προσπαθούσε να

δώσει ένα μήνυμα, να ελέγξει κάτι το οποίο είχε ξεκινήσει και ξαφνικά δεν μπορούσε να το κάνει οτιδήποτε. Την Κυριακή το πρωί αποφασίστηκε ότι δεν θα γίνει η πορεία...

ρΟΥΤ: Ότι δεν θα γίνει η πορεία;

A: Ναι. Συγκεντρωθήκαν χίλιοι μοτοσυκλετιστές στη Λευκωσία και τους ανακοίνωσε ο πρόεδρος ότι δεν θα την κάνουν. Ακολούθησε μια, δικαιολογημένα, οργισμένη αντίδραση των μοτοσυκλετιστών. Ότι τους πούλησε, ότι η κυβέρνηση είναι πουλημένη. Υπάρχει ένα έντονο αντιπολιτευτικό κλίμα, όπως αντιλαμβάνεσαι, το οποίο είναι διάχυτο, ούτως ή άλλως. Οι μοτοσυκλετιστές στη Λευκωσία διασπάστηκαν σε διάφορες ομάδες και γυρίζαν μες στους δρόμους για δύο-τρεις ώρες. Τελικά, καταλήξαν έξω από τη Λευκωσία, σε μια περιοχή που ονομάζεται Σοπάζ, η οποία είναι ένας τεράστιος κάμπος, όπου η γραμμή αντιπαράταξης είναι περίπου ένα μίλλι. Προχωρήσαν οι μοτοσυκλετιστές, φτάσαν και βρήκαν μια ομάδα στρατιωτών (τουρκοκύπριων; τούρκων; δεν ξέρω), οι οποίοι κρατούσαν ένα ταμπλό που έγραφε πάνω "STOP" και σταμάτησαν. Κάθησαν εκεί κανά δυο ώρες, δεν έγινε τίποτα και αποχώρησαν ειρηνικά. Σημαντικό τούτο, γιατί δείχνει καθαρά ότι χωρίς την παρέμβαση των "οργανωμένων πολιτών" του καθεστώτος ή των γκρίζων λύκων, όπως έγινε στη Δερύνεια, ουσιαστικά τα επεισόδια μάλλον θα αποφεύγονταν. Στην Άχνα γίναν επεισόδια. Η Άχνα, όμως, ουσιαστικά είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση, γιατί ανήκει στη περιοχή των βάσεων. Στη Κύπρο υπάρχει μια μυστήρια κατάσταση, όπου οι βάσεις είναι κάτω από άλλο κυρίαρχο καθεστώς. Έτσι, οι αστυνομικοί δεν παρεμβήκαν και οι εγγλέζοι, για τους περιέργους λόγους των εγγλέζων, δεν κάναν τίποτα. Έγινε κάποιος πετροπόλεμος και σε κάποια φάση ο εγγλέζος διοικητής τηλεφώνησε τους τούρκους, από ότι μάθαμε μετά, και τους είπε να μαζέψουν τους δικούς τους και να φύγουν, για να διαλυθεί η ιστορία. Είναι ενδιαφέρον ότι στην Άχνα χρησιμοποιήθηκαν (φαίνεται ότι υπήρχαν και εκεί γκρίζοι λύκοι) πυροβόλα όπλα κυνηγετικά. Λέω ότι είναι καινοτομία αυτό, γιατί συνήθως στις παλιές πορείες -όπως στις πορείες που κάνουν οι μαθητές στο Νιόκρι, που τους στέλνουν ομαδικά από τα σχολεία και πάνε στη πράσινη γραμμή για τέτοια πράγματα- αυτοί που στέλνει, κυρίως, ο Ντεκτάς στέκονται απέναντι, πετάνε πέτρες και κλείνει το θέμα. Τα μεγάλα επεισόδια γίναν στη Δερύνεια, το απόγευμα, ενώ τα πράγματα φαίνονται να ηρεμούν. Είχαν μαζευτεί και τα κανάλια, τα οποία όπως είχα πει, χτίζαν το κλίμα. Μια ομάδα μοτοσυκλετιστών κατέληξε στη Δερύνεια, όπως ήταν και πέρσι το σκηνικό και γενικώς ακολουθήθηκε η ρουτίνα της διαδικασίας. Και έγινε το περσινό σκηνικό. Στη τηλεόραση θα έβλεπες ότι είναι ένα χωράφι, όπου υπήρχαν βασικά τετρακόσια άτομα όλοι μαζί. Ήταν διακόσιοι, διακόσιοι πενήντα ελληνοκύπριοι διασκορπισμένοι στη μια μεριά του χωραφιού, ήταν από την άλλη μεριά οι γκρίζοι λύκοι με ορισμένους πολίτες του Ντεκτάς, του καθεστώτος εννοώ, καμιά εκατοστή. Στη μέση υπήρχαν καμιά πενήντα ΟΗΕδες, οι οποίοι στεκόταν σχεδόν αγάλματα και πετούσαν τις πέτρες οι

μεν και οι δε πάνω από τους ΟΗΕδες. Δεν ξέρω πως ακριβώς έγινε, δεν παρακολούθησα όλη τη συνέχεια, αλλά σε κάποια φάση φαίνεται ότι ορισμένοι ελληνοκύπριοι προσπάθησαν να μπουν ή πλησιάσαν το τσέλι, το συρματοπλέγμα, που ήταν πίσω από τους ΟΗΕδες και πιαστήκαν στο συρματοπλέγμα. Επιτεθήκαν οι άλλοι και έγινε η σκηνή η απίστευτη. Η απίστευτη με την έννοια ότι αυτές οι σκηνές βίας, δηλαδή να χτυπούν με τα ρόπαλα έναν άνθρωπο που βρίσκεται στο πάτωμα, μπορείς να δεις στα γήπεδα ακόμα. Ήταν σίγουρα σκηνές που μπορούσες εύκολα να ζήσεις στη Κύπρο πριν το '74, κατά την διάρκεια του πραξικοπήματος, της εισβολής, το '63 που γίναν οι επιθέσεις ενάντια στους τουρκοκύπριους. Σίγουρα, γινόταν τέτοιες σκηνές. Αλλά, τώρα δεν ξέρω, που βρεθήκαμε; Ότι ήταν γκρίζοι λύκοι εξηγεί εν μέρει το σκηνικό. Δηλαδή, φαίνεται δύσκολο να καταλάβει κανείς ότι υπάρχει τέτοιο μένος μεταξύ των δύο κοινοτήτων, για να δημιουργηθεί τούτο το σκηνικό. Τέλος πάντων, σε κείνη τη σκηνή πρέπει να σκοτώθηκε ο Ισαάκ. Λέω πρέπει, γιατί δεν έχω καταλάβει ακόμη ακριβώς ποιός ήταν. Τον χτυπήσαν, τον μεταφέραν, σήμερα λένε ότι τον χτυπήσαν με τσεκούρι... δεν ξέρω... Κάνουν νεκροψία για να δουν. Μετά, όταν μαθεύτηκε ότι υπήρχε νεκρός, ακολούθησε μια παγωμάρα. Το αίσθημα ήταν μια διάχυτη θλίψη.

ρΟΥΤ: Με συγχωρείς Αντρέα, πριν από αυτό. Τι ήταν αυτό, που κατά τη γνώμη σου, άλλαξε φέτος και από τη πλευρά των μμε, τα οποία, όπως λες, παρότρυναν το κόσμο να κατέβει σε αυτή την πορεία και προβάλλαν το εθνικιστικό κομμάτι αυτής της πορείας.....(διακόπτεται).

A: Δεν εννοώ ότι φέτος τα μμε κάναν κάτι διαφορετικό. Τα μμε κάναν αυτό που κάνουν κάθε χρόνο τα τελευταία τρία-τέσσερα χρόνια, ιδιαίτερα τα ιδιωτικά κανάλια. Όχι πως το κρατικό υστερεί. Δώσαν ένα τέμπο αναζήτησης εικόνων. Στη Λευκωσία, λόγου χάριν, στις μαθητικές διαδηλώσεις, υπήρχαν κλασσικές περιπτώσεις που οι καμεραμάν, οι δημοσιογράφοι λέγαν στους μαθητές "πεταχτήτε στη πράσινη γραμμή, για να γυρίσουμε την εικόνα". Υπήρχε αυτό το σκηνικό. Φέτος ήταν το ίδιο, λίγο πολύ. Απλώς φέτος είχε καλλιεργηθεί ένα έντονο κλίμα, μέσα από τις συγκυρίες της πορείας των μοτοσυκλετιστών, μέσα από το γεγονός ότι υπήρχε αυτή η αυταπάτη -δεν ξέρω πως πέρασε- ότι "ντε και καλά θα πάμε στη Κερύνεια". Υπήρχε αυτό το κλίμα. Νομίζω ότι ο καθοριστικός παράγοντας, που άλλαξε τα δεδομένα, ήταν το κλίμα που χτίστηκε και η παρουσία των γκρίζων λύκων από την άλλη μεριά. Δεν ξέρω αν η απόφαση να μην γίνει η πορεία έπαιξε ένα ρόλο, με την έννοια ότι τελικά δεν μπορούσαν αυτοί οι ίδιοι να ξέρουν που ακριβώς κινούνται. Αν έβλεπες το σκηνικό στη Δερύνεια από τη τηλεόραση, δεν διέφερε από πέρσι. Ήταν μια στιγμή που θα μπορούσε να συμβεί και πέρσι, αλλά συνέβη φέτος. Έγραψα ένα κείμενο όπου υποστήριξα ότι ένας νεκρός με μια τέτοια νοοτροπία, να ξεχνάμε δηλαδή ότι υπάρχει μια πολεμική ζώνη και πρέπει να την αντιμετωπίσουμε, ήταν αναπόφευκτος. Θα μπορούσε να γίνει πέρσι, έγινε φέτος. Δηλαδή, ο νεκρός δεν ήταν ιδιαίτερο γεγονός φέτος. Η βία που χρησιμοποιήθηκε εναντίον του Ισαάκ ήταν λόγω των γκρίζων λύκων. Δεν νομίζω ότι ένας οποιοσδήποτε, όσο φανατικός και να

είναι, τουρκοκύπριος ή ελληνοκύπριος θα χρησιμοποιούσε τόση βία. Νομίζω ότι ήταν ένα κλίμα που είχε χτιστεί με αυτές τις πορείες. Να μπει δηλαδή στη πράσινη γραμμή, να δείξεις μαγκιά, να γυρίσει ο άλλος εικόνα. Ουσιαστικά, χτίστηκε μια κατάσταση που έφτασε σε αυτό το τραγικό σημείο και ακολούθησε το πάγωμα, που σου είπα πριν.

ρΟΥΤ: Ας πούμε για τις πραγματικές σχέσεις των δύο κοινοτήτων, αν θα μπορούσαν να ερμηνεύσουν κάποια τέτοια μορφή επεισόδια. Ήδη μας είπες ότι δεν συνηθιζόταν τα επεισόδια. Ποιές ήταν οι σχέσεις των δύο κοινοτήτων πριν από αυτό το γεγονός;

A: Κοίταξε. Πριν μιλήσω για τις σχέσεις των δύο κοινοτήτων, να πω για κάποια πράγματα που γίναν μετά. Μετά το πάγωμα άρχισε μια αναζήτηση ευθυνών. Οι εθνικιστές, στο συνηθισμένο τους βιολί: "φταίνε οι τούρκοι, οι τούρκοι είναι όλοι κακοί" κλπ. Υπήρχε μια πτέρυγα η οποία κατηγορούσε την αστυνομία, ότι έπρεπε δηλαδή να είχε λάβει μέτρα για να μην μπούν στην πράσινη γραμμή ή τουλάχιστον να είχε κάνει κάτι. Υπήρχε μία κατηγορία εναντίον των ΟΗΕδων, ότι έπρεπε να κάνουν κάτι. Ταυτόχρονα υπάρχει ένα κλίμα σκέψης: "πού πάει αυτή η ιστορία με τις πορείες;". Δηλαδή, ποιό είναι το νόημα; Αυτό είναι το γενικό. Σήμερα έγινε μία συγκέντρωση-πορεία μοτοσυκλετιστών, στη Δερύνεια και ζητούσαν να βάλουν στεφάνι στο σημείο που σκοτώθηκε ο Ισαάκ. Δεν ξέρω αν τους επιτρέψανε, δεν ξέρω αν γίνανε επεισόδια, το ράδιο είπε πριν ότι δεν γίνανε. Σήμερα είναι ενδιαφέρον ότι δεν το καλύψανε. Την Κυριακή τα κανάλια το καλύψανε σαν ποδοσφαιρικό αγώνα, υπήρχαν δημοσιογράφοι παντού και περιγράφανε μία διαδικασία σαν ποδοσφαιρικό αγώνα. Δεν ξέρω αν το καταλάβατε, αλλά χτίζανε ένα μένος, του "να περάσουμε αυτό το τείχος". Αυτό έχει λήξει τώρα. Λοιπόν, πάμε στη σχέση των δύο κοινοτήτων. Σίγουρα είναι ένα σημείο που εκμεταλλεύτηκαν οι εθνικιστές. Ταυτόχρονα, νομίζω ότι βγήκε μέσα από τους τουρκοκύπριους η καταδίκη της δολοφονίας. Υπάρχει ένας σταθμός στην Κύπρο, ο οποίος έχει τουρκοκύπριο ανταποκριτή, που την ίδια νύχτα βγήκε με έντονα λόγια για κάποιο επώνυμο τουρκοκύπριο, που κατηγορήσε τους δολοφόνους του Ισαάκ σαν φασίστες που ήρθαν από την Τουρκία και διαχώρισε, έστω σαν άτομο, τη θέση των τουρκοκυπρίων από την δολοφονία. Την επόμενη ημέρα στις ελληνοκυπριακές εφημερίδες υπήρχε μια αναζήτηση αυτού του πράγματος που είπα πριν: "Τι έγινε; Τι πήγε λάθος; Ποιος φταιει;". Διότι, νομίζω ότι υπάρχει μία συλλογική ευθύνη στους ελληνοκύπριους, έτσι νοιώθω. Νοιώθω ότι έπρεπε να το λήγαμε. Δεν έπρεπε να δώσουμε αυτή την εντύπωση. Γιατί ήταν ένα παιδί 24 χρονών που μπαίνει στη γραμμή και τον αφήνουμε, για να γυρίσουμε σκηνές με τις κάμερες. Οι τουρκοκυπριακές εφημερίδες βγήκαν επίσης με κατηγορηματικούς τίτλους την επόμενη μέρα, με εξαίρεση μια εθνικιστική εφημερίδα. Οι άλλες εφημερίδες, οι αριστερές, βγήκαν σαφέστατα κατηγορώντας τους γκρίζους λύκους για την δολοφονία, αλλά και οι κεντρώες εφημερίδες είχαν μια αντίδραση ότι αυτό που έγινε ήταν κακό, δεν έπρεπε να γίνει και μάλλον ρίχναν τις ευθύνες στους γκρίζους λύκους.

Σχετικά με την σχέση των δυο κοινοτήτων τα τελευταία χρόνια, παρόλο που το κυπριακό βρίσκεται σε μία στασιμότητα, νομίζω ότι έχει αρχίσει να δημιουργείται αυτό που είναι η ουσία, για να σπάσει αυτή η ανόητη γραμμή. "Τρύπες στο τείχος". Αρχίσανε έντονες επαφές μεταξύ των δύο κοινοτήτων, είτε μέσω των σεμιναρίων που κάνει το Κέντρο Ειρήνης, είτε μέσω διαφόρων επαγγελματικών ομάδων και υπάρχει μια πραγματική επικοινωνία. Γίνανε και ορισμένα επεισόδια, τα οποία θα αναφέρω επί τροχάδην, που δηλώνουν και το στίγμα της εποχής. Τον Ιούνιο έγινε μια δολοφονία ενός εθνοφρουρού, δεν ξέρω αν το ακούσατε εκεί. Ήταν ο έβδομος, όγδοος, νομίζω. Έχει ενδιαφέρον, όμως, η στιγμή πάλι. Ο ελληνοκύπριος εθνοφρουρός είχε πάει στο τουρκοκυπριακό φυλάκιο να συναντήσει έναν φίλο του, ο οποίος τελικά έλειπε ή οτιδήποτε. Τότε εμφανίστηκε ένας τούρκος αξιωματικός και τον πυροβόλησε. Αλλά την στιγμή που τον πυροβόλησε ο αξιωματικός, ο ελληνοκύπριος φώναζε στον τουρκοκύπριο: "μη καρντάσι, έλα αδελφέ μου". Ήταν μια στιγμή, πάλι, που πιάστηκαν οι δύο κοινότητες χαμένες. Ήταν δύο αθώα παιδιά, που βρισκόταν και ανταλλάσαν ποτά, τσιγάρα. Φώναζε ο ένας στον άλλον "αδελφέ μου" και σκοτωθήκανε στην πράσινη γραμμή. Πρώτο επεισόδιο. Αρχές Ιουλίου δολοφονήθηκε ο Ανταλί, ένας τουρκοκύπριος δημοσιογράφος, από τούρκους φασίστες, όχι τουρκοκύπριους, μάλλον ήταν τούρκικη οργάνωση. Αυτό, από ότι φάνηκε, δημιούργησε στην τουρκοκυπριακή κοινότητα ένα έντονο κίνημα διαφοροποίησης από την Τουρκία. Το κυρίαρχο συνθημα ήταν "είμαστε και θα παραμείνουμε νησιώτες", ενάντια στην προσπάθεια να αλλοιωθεί ο δημογραφικός χαρακτήρας, με τον ερχομό των εποίκων. Το άλλο ήταν ένα μικρό επεισόδιο (του Ανταλί, βέβαια, δεν ήταν μικρό, ήταν μεγάλο). Μικρό, με την εξής έννοια. Αρχές του Αυγούστου -σημείωσε ότι ο Αύγουστος είναι φορτισμένος μήνας πάντα, το '64 οι τουρκοκύπριοι υποφέραν από τους ελληνοκύπριους, το '74 οι ελληνοκύπριοι από τους τουρκοκύπριους- μια ομάδα τουρκοκυπρίων πέρασε με το λεωφορείο για να μπει σε ένα χωριό τουρκοκυπριακό για την επέτειο των επεισοδίων του '64. Οι ελληνοκύπριοι στο διπλανό χωριό τους σταματήσαν, τους κέρασαν, τους δώσαν δώρα και σημείωσε ότι αυτοί ήταν αντίπαλοι το '64. Ήταν μια αυθόρμητη κίνηση, που έδειχνε, αν θέλεις, κάτι σαν τη "συνάντηση των γειτόνων". Τώρα ήρθε τούτο, που θα δημιουργήσει πάλι μια διαδικασία ενδοσκοπήσης και συζήτησης. Εγώ είμαι αισιόδοξος, όμως. Δεν ξέρω πως θα γίνει, πως θα θελήσουν οι εθνικιστές να το εκμεταλλευτούν ή τι κλίμα θα επικρατήσει, έστω και για ένα μήνα. Αλλά, έχω την αίσθηση ότι υπάρχει μια δυναμική πλέον και στις δύο κοινότητες, σε μεγάλες μερίδες, που καταλαβαίνουν ότι ο μόνος τρόπος για να σπάσει το τείχος είναι να βρουν μια κοινή γλώσσα, ξεπερνώντας το '64 και το '74.

ρΟΥΤ: Μάλιστα. Μια τελευταία ερώτηση. Υπήρχαν κοινωνικές κινητοποιήσεις σε σχέση με αυτό το γεγονός; Υπήρχαν κάποιες διαμαρτυρίες, τόσο στη μια πλευρά των συνόρων, όσο και στην άλλη;

A: Όχι, μέχρι στιγμής, τουλάχιστον. Οι αντιδράσεις ήταν περισσότερο από εφημερίδες. Οι ελληνοκυπριακές το θέσαν σαν πράξη βαρβαρότητας, αλλά

τονίσαν το γεγονός ότι συμμετείχαν γκρίζοι λύκοι. Οι τουρκοκυπριακές το καταδικάσαν, απεκδυόμενες την ευθύνη για την κοινότητα τους, στη πλειοψηφία τους τουλάχιστον. Σου είπα ότι έγινε η συγκέντρωση των μοτοσυκλετιστών σήμερα, αύριο θα γίνει η κηδεία. Ξεκίνησαν και οι διακοπές και σημείωσε ότι δεν είναι, πλέον, οι πορείες πράγματα που κινητοποιούν ολόκληρη την κοινωνία. Είναι πράγματα που παρακολουθεί η κοινωνία, γιατί νιώθει λίγο ένοχη, γιατί υπάρχει αυτό το κλίμα συνέχεια ότι κάτι πρέπει να κάνουν για το κυπριακό. Από την άλλη ζούμε σε μια μεταβιομηχανική κοινωνία όπου η σχιζοφρένεια είναι μόνιμη. Όταν ο άλλος σκοτώνεται στο τσέλι, ενώ υπάρχει κόσμος στις παραλίες που κάνει μπάνιο, δείχνει τη πραγματικότητα της Κύπρου. Ζούμε με ένα πρόβλημα μιας άλλης εποχής. Δεν ξέρω πως θα εξελιχτεί μετά. Υπολογίζω πως θα γίνει η κηδεία και τα πράγματα θα πάρουν μια πορεία. Αυτό είναι το τραγικό, η τραγικότητα είναι στο γιατί πέθανε. Στη καλύτερη περίπτωση να επιταχυνθεί μια διαδικασία απαγκίστρωσης, ίσως να αναβληθεί, δεν ξέρουμε, αλλά είναι δρομολογημένες πλέον οι διαδικασίες. Κι απορείς κι εσύ τελικά ποιός φταίει που αυτός ή όποιοι άλλοι τέσσερις-πέντε βρεθήκαν εκεί. Γιατί; Σταλθήκαν αυτά τα άτομα σαν ήρωες; Είναι ένα πράγμα που η ελληνοκυπριακή κοινότητα ψάχνει να το βρει. Αλλά η προοπτική δεν βρίσκεται σε αυτές τις αντιπαραθέσεις, μάλλον βρίσκεται στη διαδικασία να βρεθεί μια κοινή γλώσσα των δύο κοινοτήτων.

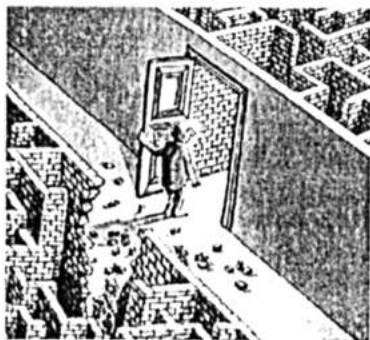
ΡΟΥΤ: Μάλιστα. Έγινε Αντρέα.

A: Σε ευχαριστώ.

ΡΟΥΤ: Εμείς ευχαριστούμε.

A: Χαιρετώ.

ΡΟΥΤ: Έγινε. Θα ξαναεπικοινωνήσουμε. Γειά.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ 14 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ράδιο ΟΥΤΟΠΙΑ: Πως εξελίχθηκαν τα πράγματα από την Κυριακή μέχρι σήμερα; Ποιές ήταν οι αντιδράσεις του κόσμου μετά τα πρώτα επεισόδια; Τι κλίμα υπήρχε ώστε να φτάσουμε και στα σημερινά επεισόδια και τον δεύτερο νεκρό;

Αντρέας: Αυτό που κυριαρχούσε τις μέρες από την Κυριακή και ύστερα ήταν ένα κλίμα αναζήτησης ενόχων, στο συλ φταίνει οι ΟΗΕδες, φταίνει οι μεν, φταίνει οι δε, αλλά ταυτόχρονα υπήρχε και ένα κλίμα ηρωοποίησης. Το τονίζω αυτό, διότι ουσιαστικά δεν υπήρχε θέμα, κατά τη γνώμη μου τουλάχιστον, ηρωισμού στη προκειμένη περίπτωση. Ένας αθώος άνθρωπος βρέθηκε σε ένα συρματοπλέγμα, πιάστηκε, σκοτώθηκε από φασίστες. Το τραγικό συμβάν μεταβλήθηκε σε μια ηρωική στιγμή και μετά, σε ορισμένους τουλάχιστον κύκλους, ακουγόταν και φωνές ότι κάτι έπρεπε να γίνει, υπο νόωντας κάποια αντίδραση στρατιωτική ή οτιδήποτε. Όμως, κανένας δεν το περίμενε κι αυτό είναι το μυστήριο. Το είχα πει και χτες, κανένας δεν περίμενε ότι θα συμβεί και το σημερινό. Έγινε η κηδεία σήμερα και σημείωσε ότι χτες είχε πάει μια ομάδα γνωστών του Ισαάκ και καταθέσαν στεφάνι. Σήμερα υποτίθεται ότι θα πήγαινε πάλι μια ομάδα γνωστών, μπορεί να ήταν και η ίδια, δεν ξέρω, να ξανακαταθέσουν στεφάνι στη πράσινη γραμμή. Δεν υπήρχαν οι φασίστες, οι γκρίζοι λύκοι, στην απέναντι πλευρά. Υπήρχε, υποτίθεται, σήμερα κάποια αστυνομική δύναμη να εμποδίσει την είσοδο στην πράσινη γραμμή, για να μη γίνουν επεισόδια. Τώρα πως καταφέραν και μπήκαν αρχικά πενήντα, μετά μπήκαν ακόμα πενήντα, είναι το ένα ζητούμενο. Αν σκεφτούμε ότι στους πληγωμένους υπήρχε και μια γρία γυναίκα εξήντα χρόνων, αφήνει ορισμένα ερωτηματικά. Βασικά, πήγε ο κόσμος της κηδείας. Η τεράστια πλειοψηφία του κόσμου έμεινε πίσω από το φυλάκιο το ελληνοκυπριακό και πενήντα-εκατό μπήκαν μέσα στο χωράφι. Το τονίζω αυτό, γιατί πρέπει να καταλάβει ο κόσμος το σκηνικό στο οποίο είμαστε. Μιλάμε για μια χώρα της οποίας το 95%-99% του κόσμου είναι σε διακοπές, μιλάμε για ένα χωράφι στη Δερύνεια και μια σκηνή για την οποία ό σοι βρίσκονται σε διακοπές στην Κύπρο την παρακολουθούν από την τηλεόραση, όπως φαντάζομαι συμβαίνει και εκεί. Μπαίνουν στο χωράφι και ακολουθεί ένας πετροπόλεμος. Οι ελληνοκύπριοι διαδηλωτές, οι περισσότεροι φαντάζομαι, είναι οι γνωστοί από το χωριό και φαντάζομαι ότι υπάρχει ένα κλίμα κοινοτικό, το οποίο οξύνθηκε. Πετούν πέτρες, τα τουρκικά στρατεύματα κρατούν μια στάση σιγής, μάλλον οπισθοχωρούν σε μια φάση και πίσω από το φυλάκιο τους, οι ΟΗΕδες δεν καταφέρνουν να τους συγκρατήσουν και σε κάποια στιγμή μερικοί περνούν και τους ΟΗΕδες και κάποιος δοκιμάζει να σκαρφαλώσει πάνω στον ιστό της σημαίας του τουρκικού φυλακίου. Τον πυροβολούν και μετά διαλύεται η διαδήλωση. Τούτα βασικά γίναν. Ήταν απρόσμενο και τραγικό, αλλά είναι ένα γεγονός που τονίζει την κατάσταση που υπάρχει. Υπάρχει μια γραμμή, που είναι η γραμμή κατάπαυσης του πυρός, είναι μια περιοχή που από τη μια έχει μια μεταβιομηχανική κοινωνία, ένα τουρισμό του ενός εκατομμυρίου, δίπλα έχει ένα χωράφι που είναι η πράσινη γραμμή και ξαφνικά έχεις τούτη τη

κατάσταση... Μία ομάδα ατόμων να μπαίνει μέσα και να μην ξέρει και που είναι τα όρια. Θα πυροβολήσουν; θα ρίξουν πέτρες; Ο άλλος από φόρτιση, από το κλίμα των ημερών, πάει να κατεβάσει τη σημαία. Νομίζω ότι έτσι είναι το κλίμα. Δεν ξέρω αν θέλεις να με ρωτήσεις κάτι άλλο, γιατί είναι και ορισμένα άλλα πράγματα που θέλω να πω για το ευρύτερο πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάσσονται όλα αυτά.

ΡΟΥΤ: Μια πρώτη εικόνα που είχε δημιουργηθεί, τουλάχιστον την Κυριακή, μετά τον πρώτο νεκρό, είναι ότι η ιστορία αυτή είχε πάρει μια τροπή που κανένας δεν την ήθελε ιδιαίτερα. Μια εκτίμηση που βγαίνει από αυτό είναι ότι αν η εξουσία στο νησί είχε θελήσει να το σταματήσει, θα μπορούσε, πράγμα όμως που δεν φάνηκε σήμερα. Υπάρχει κάποια εκτίμηση ότι υπάρχει κάτι παραπάνω πίσω από τα επεισόδια αυτά;

A: Είναι παράξενο. Σήμερα στις κουβέντες του κόσμου υπάρχει ένας διχασμός γνώμης για το τι συμβαίνει. Δηλαδή, η μια άποψη λέει ότι ουσιαστικά είναι ένα πράγμα το οποίο σχεδιάστηκε και εκμεταλλεύτηκε το αίσθημα του κόσμου. Είπα και χτες, δεν θέλω να δώσω την αίσθηση ότι όποιος πάει είναι κατ' ανάγκη εθνικιστής ή ότι όποιος πάει κατευθύνεται από την εξουσία. Υπάρχει και κόσμος που πάει αυθόρμητα. Η γριά φαντάζομαι πήγε αυθόρμητα. Είτε συγγενής του νεκρού ήταν, είτε πήγε να εκφράσει το δικαίωμά της να πάει στο Βαρώσι. Όμως, υπήρχε σίγουρα και μια κατεύθυνση της πορείας, μια οργάνωση της πορείας, μια χρηματοδότηση της πορείας. Και το κλίμα που καλλιέργησε η άλλη εξουσία, όχι η πολιτική, αλλά η πολιτιστική, δηλαδή τα μμε, ήταν καθαρά ότι κάτι έπρεπε να γίνει. Κι όλα αυτά μέσα στο χάσμα πραγματικότητας και ιδεο λογίας, που είναι μόνιμο στη Κύπρο. Σε κάποια φάση φαίνεται πως τους ξέφυγε από τον έλεγχο και δεν μπορούσαν να το ελέγξουν κι αναλάβαν πλέον το ρόλο του συντονισμού δύο άλλοι μηχανισμοί. Από τη μια, οι εθνικιστές, οι οποίοι το έχουν δηλώσει ευθαρσώς εδώ και χρόνια ότι θέλουν νεκρούς, χρειάζονται νεκρούς στη πράσινη γραμμή. Αυτό το έχουν δηλώσει και το έχουν γράψει οι εθνικιστές, οι οποίοι σπρώχνουν αυτή τη διαδικασία, ιδιαίτερα λόγω των θέσεων που έχουν στα μμε, για να σταματήσουν από τη μια το κίνημα της επαναπροσέγγισης -να το μπλοκάρουν σε μια φάση- και σε ένα δεύτερο επίπεδο για να ενισχύσουν μια στρατιωτικοποίηση της κοινωνίας, ποντάροντας ότι θα διαιωνιστεί ο διαχωρισμός. Οι εθνικιστές οι ελληνοκύπριοι δεν διαφέρουν καθόλου από τους εθνικιστές του Ντεκτάς και δεν εννοώ στη νοοτροπία, εννοώ στους στόχους. Στόχος και των δύο είναι ο διαχωρισμός. Ζουν με το διαχωρισμό. Αν σταματήσει ο διαχωρισμός θα πάψουν να έχουν λόγο ύπαρξης, δεν θα έχουν τι να πουν. Με τούτη την έννοια, νοιώθοντας και ένα κλίμα στη βάση της επικοινωνίας των δύο κοινοτήτων που όδευε προς κάποια λύση, είναι μια χρυσή ευκαιρία για τους εθνικιστές και οι νεκροί σίγουρα προσφέρουν πόντους. Τα μμε, κινούμενα στο δικό τους κόσμο, της ανάγκης παραγωγής εικόνας -αν είδατε στη τηλεόραση, πρέπει να προσέξατε το ποδοσφαιρικό στυλ μετάδοσης- είχαν ανάγκη να προσφέρουν εικόνες, αφού δεν έχουμε ποδοσφαιρικούς αγώνες

αυτή τη περίοδο. Είχαμε, λοιπόν, μια μόνιμη κάλυψη η οποία μάλιστα δικαιολογιόταν στο υποσυνείδητο ότι ήταν εθνική ανάγκη να γίνει. Αυτοί φάνηκε να κατευθύνουν τη κατάσταση μέχρι στιγμής. Για τους εθνικιστές δεν νομίζω να τους προκάλεσε κρύο. Τα μμε δεν νομίζω να στοχεύαν στους νεκρούς, τα μμε μάλλον στοχεύαν στις εικόνες και μείναν κι αυτά λίγο χάσκοντας. Το άλλο σενάριο που υπάρχει είναι να σκεφτούμε τι υπάρχει ευρύτερα. Ευρύτερα υπάρχει η πρόταση Ολμπράιτ για αποστρατιωτικοποίηση, μέσα στα πλαίσια μιας νατοϊκής δύναμης, που θα έρθει στη Κύπρο, να αντικαταστήσει τις δυνάμεις του ΟΗΕ. Εγώ δεν είμαι των συνομωτικών θεωριών, αλλά μετά το σημερινό δεν μπορώ να το απορρίψω πλέον. Δηλαδή, φαίνεται λίγο πολύ βολικό αυτό το σκηνικό. Οι ΟΗΕδες αποδुकνεύονται ανίκανοι να ελέγξουν την κατάσταση, η αστυνομία της Κύπρου αποδुकνεύεται ανίκανη να ελέγξει την κατάσταση, ο τουρκικός στρατός πυροβολεί, γιατί βρίσκεται σε μια κατάσταση να υπερασπίσει τα φυλακία του, υποτίθεται. Οπότε, φαίνεται να δημιουργείται ένα κλίμα που μπορεί να δικαιολογήσει, μέσα από την ένταση -κι ελπίζω να μην χρειαστεί αυτό το θεατρικό επεισόδιο του θεάματος να περιλάβει κι άλλους νεκρούς, για να το αποδείξουν- την άφιξη μιας δύναμης, η οποία υποτίθεται θα εγγυηθεί την ειρήνη. Τούτο είναι ένα σενάριο το οποίο ακούστηκε σήμερα, μάλλον δεν το πιστεύω, αλλά είναι μια πιθανότητα. Εγώ νομίζω ότι τα πράγματα είναι πιο κοντά στην άλλη πιθανότητα. Νομίζω ότι κάπου της έχει ξεφύγει της εξουσίας ο έλεγχος των έργων της και αυτή τη στιγμή προσπαθούν να βρουν κάποιο τρόπο να το χρησιμοποιήσουν, για να πάνε παρακάτω. Τούτα νομίζω. Άκουσα σήμερα ότι θα έρθει ο Σημίτης στη κηδεία. Νομίζω ότι κακώς-κάκιστα υπέκυψε ο Σημίτης, αν υπέκυψε στις πιέσεις να έρθει, απλώς θα επαυξήσει τον εθνικισμό, τουλάχιστον της πτέρυγας που προσπαθεί να τον προωθήσει

ΡΟΥΤ: Μέχρι την χτεσινή συζήτηση αυτό που έλεγες είναι ότι τουλάχιστον την κοινωνία του ελληνοκυπριακού κράτους δεν την απασχολεί ιδιαίτερα η όλη ιστορία.

A: Κοίταξε την κοινωνία την απασχολεί σε ένα στυλ ότι "μας απασχολεί ότι η Κύπρος έχει ένα εθνικό πρόβλημα", το οποίο συνεπάγεται ότι πρέπει κάποτε να γίνει ένας πόλεμος -κακώς- ή ότι κάτι πρέπει να γίνει για να λυθεί. Άρα, όσοι είναι στην Κύπρο το βλέπουν, αλλά δεν υπάρχει μια αίσθηση "στ' άρματα, στ' άρματα" ή "πάμε να κάνουμε κάτι". Σήμερα ήταν έντονο το αίσθημα ότι θα γίνει η κηδεία και θα τελειώσει η ιστορία. Μάλλον σαν σοκ ήρθε στην κοινωνία, ακόμα και στα μμε που καλλιεργούσαν το κλίμα, το δεύτερο επεισόδιο. Η κοινωνία δεν μπορούμε να πούμε, πάντως, ότι έχει βρεθεί συνεπαρμένη από κάποιο εθνικό πυρετό. Μάλλον σοκαρισμένη βρίσκεται μπροστά στα γεγονότα κι αμήχανη να καταλάβει πως φτάσανε τα πράγματα ως εδώ.

ΡΟΥΤ: Από την άλλη μεριά, από το τουρκοκυπριακό κράτος, υπάρχει κάποια ενημέρωση για τις αντιδράσεις;

A: Η Γενί Ντουζέν, η πιο μεγάλη αριστερή εφημερίδα των τουρκοκυπρίων είχε σήμερα πρωτοσέλιδο άρθρο το οποίο ουσιαστικά έκανε έκκληση για συμπάρασταση, διότι βρίσκεται υπό επίθεση με απειλητικά τηλεφωνήματα από τους γκρίζους λύκους, λόγω της κάλυψης που έκανε στη πορεία. Οι άλλες εφημερίδες αναφέρθηκαν στα γεγονότα με πιο συγκρατημένα σχόλια. Η Γενί Ντουζέν πήρε τη πιο ξεκάθαρη κατηγορηματική στάση, κατηγορώντας τους φασίστες, θεωρώντας ότι τα γεγονότα ήταν αποτέλεσμα φανατισμού. Φαίνεται ότι και στην τουρκοκυπριακή κοινότητα οι δυνάμεις που κινούνται προς την κατεύθυνση της ειρήνης και της επανενοποίησης της Κύπρου ή της κοινής γλώσσας των δύο κοινοτήτων βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε μια αμυντική στάση, λόγω ακριβώς του γεγονότος ότι τους προέκυψε ένα θεαματικό επεισόδιο στη καθημερινότητα, έστω κι αν αυτή η καθημερινότητα είναι μίλλια μακριά, αλλά είναι στη Κύπρο που συμβαίνει. Και στις δύο κοινότητες υπάρχει αυτή τη στιγμή η ίδια αμηχανία. Μπορώ, βέβαια, να μιλήσω καλύτερα για τους ελληνοκύπριους, που είναι πιο κοντά. Η ίδια αμηχανία και η ίδια αίσθηση ότι πρέπει να αντισταθούμε στους εθνικιστές και πρέπει να δούμε πως θα περάσουμε στην αντεπίθεση. Το τελευταίο εξάμηνο τα πράγματα φαινόταν να πηγαίνουν στο θετικότερο και ξαφνικά τώρα βρήκαν οι εθνικιστές τους νεκρούς τους. Να μου επιτρέψεις και μια παρομοίωση, ίσως να είναι και σύμπτωση. Τυχαία σύμπτωση το ότι το όνομα του πρώτου νεκρού ήταν Ισαάκ. Μου θύμισε τον Αβραάμ, που ετοιμάστηκε να θυσιάσει τον γιό του στον ένα και μοναδικό θεό. Έχω την αίσθηση ότι τα μμε και η συλλογική φαντασίωση της ελληνοκυπριακής κοινωνίας είναι σαν να θυσιάζουν αυτούς τους νεαρούς, είτε για τις δικές τους ενοχές, είτε για μια ιδεολογία που κληρονομήθηκε από το '74 και κανείς δεν τολμά να δει ότι η πραγματικότητά αυτή τη στιγμή είναι διαφορετική. Γιατί είναι όντως εξωφρενικό αυτό που συμβαίνει. Ο κόσμος είναι στα σπίτια του, είναι στις διακοπές του, τούτοι οι μικροί θα μπορούσαν να είναι στη παραλία να κάνουν καμάκι αυτή τη στιγμή και ταυτόχρονα γίνεται σε ένα χωράφι ένα επεισόδιο το οποίο είναι εκτός τόπου και χρόνου. Το οποίο, βέβαια, εκμεταλλεύονται οι εθνικιστές. Είναι θύματα αυτοί οι άνθρωποι, θύματα ενός φανατισμού, ενός κλίματος που καλλιεργείται, που δεν μπορεί να οδηγήσει και πουθενά. Τέλος πάντων, αυτή ήταν η ποιητική παρομοίωση.

ρΟΥΤ: Υπάρχει κάποια ένδειξη, κάποια εκτίμηση για το πως θα συνεχιστούν τα πράγματα από δω και μπρος, κύρια απο τη μεριά των δύο κρατών, ελληνοκυπριακού και τουρκοκυπριακού;

A: Δεν μπορώ να πω ότι υπάρχουν αυτή τη στιγμή ενδείξεις. Υπάρχει ένα πάγωμα, αν κρίνω από τις προηγούμενες τάσεις κρίσεων που εμφανίζονται στην ελληνοκυπριακή κοινότητα. Νομίζω ότι αυτό το οποίο θα ακολουθήσει, αν δεν σπρωχτούν τα πράγματα και προς μια τρίτη ανόητη δολοφονία, είναι ότι θα υπάρξει μια κίνηση ομοφωνίας σε επίπεδο πολιτικών, για να κατευθύνουν τα πνεύματα και να επανατοποθετηθούν κάπως τα πράγματα. Συνήθως η διαδικασία είναι ότι υπάρχει μια όξυνση, μια κρίση στην

ελληνοκυπριακή κοινότητα και μετά υπάρχει μια διαδικασία άμβλυνσης και ομοφωνίας. Σίγουρα έχουν πολωθεί κάποιες τάσεις μέσα στις κοινότητες. Τα πράγματα που είναι μπροστά, είναι ότι το επόμενο φθινόπωρο θα αρχίσουν πάλι κάποιου είδους συνομιλίες. Οπότε αυτό το πράγμα που υπάρχει, αυτό που έγινε τώρα, πως θα χρησιμοποιηθεί σε κάτι τέτοιες συνομιλίες; Μάλλον αυτό είναι το πιο σημαντικό για να δούμε στο μέλλον. Ελπίζω να μην γίνει και τρίτο κακό. Λογικά είναι κάτι που μπορεί να αποφευχθεί. Απλώς, να συνειδητοποιήσουμε ότι υπάρχει ένας πόλεμος που πρέπει να λυθεί. Κάποτε πρέπει να τελειώσει αυτός ο πόλεμος. Αυτά που γίνονται αυτή τη στιγμή είναι deza vu, υπενθύμιση ότι στην Κύπρο της μεταβιομηχανικής ανάπτυξης υπάρχει μια πολεμική γραμμή, μια πολεμική ζώνη, όπου οποιοσδήποτε μπορεί να πυροβολεί.

ρΟΥΤ: Δεν ξέρω αν θέλεις να προσθέσεις κάτι παραπάνω;

A: Όχι. Νομίζω ότι -μιας και μιλώ σε ελληνικό σταθμό- ...

ρΟΥΤ: Δεν είμαστε ελληνικός!!!

A: Νομίζω ότι πρέπει να αρθρώσουμε λόγο κριτικό, να μην παρασυρθούμε από αυτό το κλίμα. Δηλαδή υπάρχει ένα κλίμα με τους δύο νεκρούς, οι οποίοι σίγουρα είναι θύματα και σίγουρα στον τάφο τους, στην τελευταία απονομή τιμών αξίζει κανείς να τους τιμήσει όπως θεωρεί η οικογενειά τους, οι φίλοι τους ή η ιδεολογία τους. Εγώ είμαι της γνώμης ότι είναι σημαντικό, να μην αφήσουμε τούτο το εθνικιστικό κλίμα να καταστρέψει όποιες προσπάθειες έχουν γίνει αντιεθνικιστικές στην Κύπρο ή στην Ελλάδα ή στη Τουρκία το τελευταίο καιρό. Πρέπει να σταθούμε ενάντια στο κλίμα, να δώσουμε στους εαυτούς μας την αυτοπεποίθηση ότι πρέπει να σταθούμε ενάντια στο ρεύμα και ότι η πραγματικότητα των τριών λαών -των κυπρίων, των ελλήνων και των τούρκων- είναι ότι γεωγραφικά είμαστε καταδικασμένοι να ζήσουμε μαζί. Οι εθνικιστές προσπαθούν να κερδίσουν χρόνο με τους νεκρούς. Αυτό είναι τουλάχιστον σαν μήνυμα.

ρΟΥΤ: Ας ελπίσουμε την επόμενη φορά που θα μιλήσουμε να είναι άλλα τα ζητήματα.

A: Ναι, ελπίζω να είναι πιο ευχάριστο το κλίμα!

ρΟΥΤ: Λοίπόν, χαιρετούμε από εδώ.

A: Χαιρετώ.

ρΟΥΤ: Έγινε, γειά χαρά!

A: Γειά σου!

ΑΝΘΡΩΠΟΘΥΣΙΕΣ ΣΤΟ ΒΩΜΟ ΤΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ (η "κρίση" στη Δερύνεια, Αύγουστος του 1996)

Η εθνικοποίηση των αμφισβητήσεων.

Στις 11 και 14 Αυγούστου, ενώ η κυπριακή κοινωνία βρισκόταν σε διακοπές, τα media φρόντισαν να της προσφέρουν ένα live θέαμα με εθνικό κήρυγμα και άφθονο suspense. Η πορεία των μοτοσυκλετιστών είχε όλες τις προδιαγραφές από τότε που ανακοινώθηκε. Οι μοτορτσίδες (η κυπριακή έκφραση για τους μοτοσυκλετιστές) αποτελούσαν την δεκαετία του '80 μια ανένταχτη περιθωριακή ομάδα, η οποία είχε δείξει μάλιστα και δυνατότητες κινητοποίησης για διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους. Τότε βέβαια τα ζητήματα ήταν η αστυνομική αυθαιρεσία και η απαγόρευση της κυκλοφορίας των μοτοσυκλετιστών σε τουριστικές περιοχές. Είναι σε αυτά τα πλαίσια που έγινε το καλοκαίρι του '87 η πρώτη οργανωμένη πορεία των μοτοσυκλετιστών με σύνθημα "Για το δικαίωμα να είσαι διαφορετικός" στη Λεμεσό με συμμετοχή και άλλων ατόμων και ομάδων. Κύλησε όμως πολύ νερό κάτω από το γεφύρι από τότε. Η πορεία της Λεμεσού οργανώθηκε από τον αντιεξουσιαστικό χώρο της πόλης με στόχο την εσωτερική αμφισβήτηση. Οι εθνικιστές προσπάθησαν μετά να οργανώσουν μια αντίστοιχη πορεία στη πράσινη γραμμή, στη Λευκωσία, με στόχο να χρησιμοποιήσουν τη δυναμική που δημιουργήθηκε και να τη στρέψουν από την εσωτερική αμφισβήτηση στον "εξωτερικό εχθρό". Στους μοτορτσίδες προσφέρθηκε η καραμέλα ότι η πορεία στη πράσινη γραμμή θα τους καταξίωνε στην κοινωνική συνείδηση. Από το δικαίωμα στη διαφορά, λοιπόν, στην καταξίωση του "ασώτου" σαν καλό παιδί. Η πρώτη πορεία των εθνικιστών δεν είχε ιδιαίτερη επιτυχία. Όμως, τη δεκαετία του '90 τα πράγματα άλλαξαν. Οι παλιοί μοτορτσίδες άρχισαν να αντικαθιστούνται από μια νέα μεσοαστική ομάδα μοτοσυκλετιστών που είχαν πλέον και την ανάγκη της καταξίωσης. Έτσι μέσα στο γενικό κλίμα του εθνικισμού στις αρχές της δεκαετίας, μια ομάδα εθνικιστών, που στο μεταξύ εργοδοτήθηκε από τα ιδιωτικά media και ιδιαίτερα από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα της εκκλησίας, ξαναθυμήκαν τους μοτορτσίδες. Και έτσι άρχισαν ξανά οι πορείες,

οργανωμένες από τα πάνω και ευλογημένες από παπάδες και πολιτικούς. Αλλά η καταξίωση των πάλαι ποτέ "διαφορετικών και περιθωριακών" σε "καλά παιδιά" προϋπόθετε ότι έπρεπε να μπουν στη νεκρή ζώνη, τη γραμμή κατάπαυσης του πυρός το '74. Αυτή η γραμμή όμως δεν είναι ένα σύνορο με τη συμβατική έννοια. Είναι μια γραμμή ανακωχής σε ένα πόλεμο. Στην Κύπρο δεν υπάρχει ειρήνη, υπάρχει καθεστώς ανακωχής σε ένα πόλεμο που δεν έχει τελειώσει ποτέ. Η νεκρή ζώνη είναι πολεμική ζώνη. Ξεκινώντας από την πορεία

γυναικών, τη δεκαετία του '80, η οποία μετατράπηκε επίσης από μια πορεία ειρήνης (κατά τα ευρωπαϊκά μοντέλα των αντιπυρηνικών κινητοποιήσεων) σταδιακά σε εθνικιστική, ομάδες ελληνοκυπρίων άρχισαν να μπαίνουν στη νεκρή ζώνη. Δημιουργήθηκε έτσι το καθεστώς του πετροπολέμου στη γραμμή κατάπαυσης του πυρός. Το αυτονόητο δικαίωμα κάθε ανθρώπου να πηγαίνει όπου θέλει, χρησιμοποιήθηκε από τους εθνικιστές και τα media, για να δημιουργούνται ήρωες και εμπορικές εικόνες για αναμετάδοση. Οι πολιτικοί επιδοκίμαζαν στην αρχή τις πορείες και στη συνέχεια αποδοκίμαζαν τις αναπόφευκτες επιθέσεις ενάντια στους ΟΗΕδες οι οποίοι επιτηρούν τη νεκρή ζώνη. Έτσι στελνόταν το "μήνυμα" στο εξωτερικό. Οι συμμετέχοντες ήταν πάντα ένα μείγμα: άνθρωποι που αγωνίζονται ειλικρινά για ελεύθερη διακίνηση, εθνικιστές που ήθελαν να σπρώξουν τα πράγματα σε μια αντιπαράθεση, περιέργοι που πήγαιναν να δουν τι γίνεται... Όλοι, όμως, πλέον εγκλωβισμένοι ανάμεσα σε μια πολεμική ζώνη και τις κάμερες των media που ήθελαν action. Η κοινωνία παρακολουθούσε αμήχανη, καθώς η εικόνα διέγειρε τα αντανακλαστικά της ιδεολογίας και της μνήμης του '74, σε ένα περιβάλλον μεταβιομηχανικής ευμάρειας και ανάπτυξης.

Η πορεία σαν θέαμα.

Τα μμε σαν εξουσία επιτήρησης-καθοδήγησης.

Η τελευταία πορεία των μοτοσυκλετιστών είχε όλα τα παραπάνω στοιχεία. Αναγγέλθηκε, χρηματοδοτήθηκε και ενθαρρύνθηκε από την εξουσία. Οι μοτοσυκλετιστές έπρεπε να αποδείξουν ότι είναι καλά παιδιά (μπορεί να φορούν σκουλαρίκι, λ.χ., αλλά σκέφτονται εθνικά) και ταυτόχρονα να εκπληρώσουν τη φαντασίωση του "εκτός ελέγχου". Να μπουν, δηλαδή, στη νεκρή ζώνη να δείξουν μαγκιά και ανδρισμό. Η ομοσπονδία μοτοσυκλετιστών φάνηκε αντάξια των προηγούμενων. Με τα συνθήματα "η ηττοπάθεια βλάφτει την πατρίδα" και "θα πάμε στην Κερύνεια" περπάτησαν ακροβατικά το σκοινί ανάμεσα στην εθνική καταξίωση και τον απαραίτητο δυναμισμό-ανδρισμό που έπρεπε να επιδείξουν. Προσδευτικά όμως τον άτυπο καθοδηγητικό ρόλο ανέλαβαν τα media. Σε μια περίοδο διακοπών, χωρίς ειδήσεις, μια απρόβλεπτη πορεία ήταν ότι έπρεπε για να καταξιωθούν και τα μμε. Η πολιτική ηγεσία μια βδομάδα πριν την πορεία άρχισε να ανησυχεί (ή έτσι έλεγε) βλέποντας ότι το κλίμα που καλλιεργούσαν τα μμε είχε το αντίστοιχό του στην άλλη πλευρά. Η παρέμβαση του Γκάλι σήμαινε ότι το "μήνυμα" στο οποίο στόχευαν οι πολιτικοί μπορούσε να στραφεί εναντίον των ελληνοκυπρίων. Ταυτόχρονα η ανακοίνωση για κάθοδο των γκρίζων λύκων στα κατεχόμενα/βόρεια Κύπρο σήμαινε ξεκάθαρα ότι θα ακολουθούσαν συγκρούσεις "πολιτών". Όμως, παράδοξα (;) η πολιτική ηγεσία και το κράτος άφησαν τα γεγονότα να εξελιχθούν κάτω από την καθοδήγηση της κάμερας των μμε και των εθνικιστών. Όταν ανακοινώθηκε την Κυριακή το πρωί ότι η πορεία δεν θα γινόταν, όταν δυο χιλιάδες άτομα είχαν ήδη συγκεντρωθεί σε διάφορους χώρους, έμοιαζε με κακόγουστο αστείο Τα μμε επιδόθηκαν τότε στο έργο. Μικρόφωνα και κάμερες έτρεχαν πίσω από ομάδες πενήντα-εκατό ατόμων, με ποδοσφαιρικές αναμεταδόσεις. Δεν ήταν δύσκολο να τους οδηγήσουν στη νεκρή ζώνη, σε τρία σημεία. Κοντά στη Λευκωσία δεν έγινε τίποτα. Στην περιοχή των αγγλικών βάσεων επιτράπηκε ο καθιερωμένος πετροπόλεμος για λίγη ώρα και μετά παρέμβηκε ο Άγγλος διοικητής και

διαλύθηκε. Στη Δερύνεια (όπου γίναν και πέρσι επεισόδια) τα μμε έριξαν όλο τους το βάρος. Ενθάρρυναν τον κόσμο να μπει στη νεκρή ζώνη. Πως αλλιώς θα κρατούσαν την ακροαματικότητα γύρω από ένα χωράφι; Μερικοί βουλευτές δεν άντεξαν τον πειρασμό των μικροφώνων και βγάλαν λόγο στα κανάλια. Ο Ισαάκ δολοφονήθηκε αργά το απόγευμα, μετά από ώρες πετροπόλεμου. Ακολούθησε ένα σύντομο πάγωμα, αφού το αίμα άρχισε πάλι να ρέει στην πολεμική ζώνη, μόλις λίγα χιλιόμετρα από τις τουριστικές παραλίες της Αγίας Νάπας και του Πρωτάρα. Ένας νεκρός από τον εθνικιστικό φανατισμό που καλλιέργησαν στη "δική τους" μεριά οι γκρίζοι λύκοι και κάτω από τις κάμερες των ελληνοκυπριακών μμε που ήθελαν action - μόνο λίγα χιλιόμετρα από το σύμβολο της μεταβιομηχανικής Κύπρου, τη τουριστική της βιομηχανία. **Μια ανθρωποθυσία.** Οι εθνικιστές με μια βιομηχανία τηλεφωνημάτων σε ραδιοφωνικούς σταθμούς ανέλαβαν αμέσως τη διαδικασία σπασίματος του παγώματος. "Όλοι οι τούρκοι είναι ίδιοι" και τα γνωστά, με στόχο το κίνημα επαναπροσέγγισης. Άρχισαν να εκτοξεύονται απειλές ενάντια στους τουρκοκύπριους που ζουν ή εργάζονται στις περιοχές που ελέγχει η κυπριακή δημοκρατία και έγιναν δύο απόπειρες εμπρησμών τζαμιών. Το κυριότερο είναι ότι αναπτύχθηκε ένα κλίμα επίθεσης ενάντια στο ασυγκρότητο αλλά υπαρκτό κίνημα ειρήνης και επαναπροσέγγισης. Ταυτόχρονα, αναπτύχθηκε η φιλολογία των "νεκρών ηρώων" και προωθήθηκε ένα κλίμα πολεμικής αντιπαράθεσης. Στο ίδιο το χωριό του νεκρού, το Παραλίμι, μια παραδοσιακά δεξιά κοινότητα, η ατμόσφαιρα ήταν, αυτονόητα, ιδιαίτερα φορτισμένη. Τα μμε περίμεναν τη συνέχεια μετά την κηδεία. Όταν έφτασαν ορισμένα άτομα από την κηδεία στο οδόφραγμα του διπλανού χωριού της Δερύνειας η περιγραφή δεν ήταν μόνο ποδοσφαιρική, πλέον... Μπροστά στο μούδιασμα των συγκεντρωμένων, οι δημοσιογράφοι τους παρότρυναν να μπουν στην νεκρή ζώνη, ενώ οι ανταποκριτές δίναν τα ρέστα τους. Ένας μάλιστα κάλεσε όλο τον πληθυσμό να μπει στην νεκρή ζώνη. Όταν ο ξάδελφος του νεκρού μπήκε στη νεκρή ζώνη και ανέβηκε στον ιστό της σημαίας του τουρκικού φυλακίου, ένας κάμεραμαν φώναξε "έλα πίσω ρε μαλάκα... θα σου ρίξουν..." και συνέχισε να γυρίζει την ταινία... τον πυροβολισμό και μετά το θάνατο.

Εσωτερική διαφοροποίηση και εκτόνωση

Ακολούθησε ένα δεύτερο πάγωμα. Οι εθνικιστές άνοιξαν πλέον τα χαρτιά τους. Άρχισαν να απαιτούν την εγκατάλειψη της πολιτικής επανένωσης της Κύπρου και ομοσπονδίας και να εκτοξεύουν, δημόσια πλέον, απειλές. Στην πιο χαρακτηριστική έκφραση αυτής της νοοτροπίας ένας γνωστός εθνικιστής, ο Χ. Αριστείδου, απείλησε ανοιχτά από ραδιοφώνου ένα μέλος του Κέντρου Ειρήνης με "φωτιά και τσεκούρι". Η κοινωνία όμως φάνηκε να μην τραβούσε την δεύτερη ανθρωποθυσία. Η υπόμνηση του γεγονότος ότι η νεκρή ζώνη είναι γραμμή κατάπαυσης του πυρός ξανάφερε το σκιάχτρο του πολέμου οδυνηρά πίσω στη συλλογική μνήμη. Εκτός από τις καταδίκες της δολοφονίας άρχισαν να ακούγονται και φωνές επικριτικές για το κλίμα που πήγαινε να δημιουργηθεί. Το πεδίο της αντιπαράθεσης μεταφέρθηκε στα ραδιοφωνικά μέσα, όπου άρχισε να εκφράζεται και η φωνή των σιωπηλών μέχρι τότε θεατών. Η κριτική της προοπτικής του πολέμου και της λογικής των "νεκρών για αξιοποίηση" άρχισε να γίνεται σαφής, ακόμη και για εκπροσώπους εθνικιστικών κομμάτων. Άρχισαν ταυτόχρονα και παρεμβάσεις ομάδων (Κέντρο Ειρήνης, Φόρουμ για την επαναπροσέγγιση) και ατόμων, με έμφαση στην ευθύνη των μμε και στην ανάγκη αντίστασης στο κλίμα σωβινισμού και διαχωρισμού, που προωθούσαν οι εθνικιστές και των δύο πλευρών. Η εκτόνωση ήταν πλέον γεγονός. Η πολιτική ηγεσία ανέλαβε ξανά τον έλεγχο από τα μμε. Η επίσκεψη Σημίτη ήταν το κερασάκι στην τούρτα. Ο έλληνας πρωθυπουργός λειτούργησε σε δύο επίπεδα. Απέναντι στους εθνικιστές, με την γνωστή δουλοπρέπιά τους απέναντι στην Αθήνα, η επικύρωση από το Σημίτη των αποφάσεων της πολιτικής ηγεσίας για εκτόνωση, επισφράγισε πανηγυρικά το τέλος των ανθρωποθυσιών. Ταυτόχρονα, η επίσκεψη του Σημίτη χωρίς τον Αρσένη (πατέρα του δόγματος του ενιαίου στρατιωτικού χώρου) και η αποφυγή έμφασης στο δόγμα, αποπυροδότησε τις φαντασιώσεις για πολεμική σύρραξη. Και αυτό με τη σειρά του, βέβαια, ενίσχυσε τη θέση του Σημίτη στην ελληνική εξωτερική πολιτική.

Στον ίδιο το στρατό το κλίμα ήταν για ένα διάστημα συγχισμένο. Σύμφωνα με πληροφορίες, που αφέθηκαν να κυκλοφορήσουν στο δημόσιο λόγο, ο έλληνας αρχηγός της εθνικής φρουράς, ο Βορβόλακος, επέμβηκε, όταν ομάδα ένοπλων υπό την καθοδήγηση κάποιου τύπου του υποκόσμου της περιοχής, απειλούσε να δημιουργήσει επεισόδια στις 14 Αυγούστου. Ταυτόχρονα, οι αξιωματικοί του ΚΕΝ Λεμεσού επέβαλαν στους νεοσύλλεκτους το ανατριχιαστικό σύνθημα "θα πιούμε τούρκικο αίμα"!!!

Ο εγκλωβισμός της τουρκοκυπριακής κοινότητας.

Αξίζει εδώ και μια αναφορά στην τουρκοκυπριακή κοινότητα. Τους τελευταίους μήνες η ένταση ανάμεσα σε μεγάλες μερίδες της κοινότητας από τη μια, και της πολιτικής εποικισμού και επεμβάσεων του τούρκικου κράτους από την άλλη, είχαν οδηγήσει σε μια σειρά κινητοποιήσεις με έμφαση στην οικονομική κατάσταση και την ανάγκη λύσης του κυπριακού. Η δολοφονία του τουρκοκύπριου δημοσιογράφου Ανταλί τον Ιούλη, οδήγησε στην ανάπτυξη μιας νέας σειράς κινητοποιήσεων με άξονες την αντίσταση στο φασισμό και την υποστήριξη της επαναπροσέγγισης (θέση για την οποία δολοφονήθηκε ο Ανταλί). Στις 11 Αυγούστου, εκτός από τις επίλεκτες μονάδες που παρατάχτηκαν μαζί με τους γκρίζους λύκους, απαγορεύτηκε η κυκλοφορία

τουρκοκυπρίων στη περιοχή, ακόμη και δημοσιογράφων. Η αντίδραση των εφημερίδων μετά την πρώτη δολοφονία είναι χαρακτηριστική. Οι αριστερές ήταν ιδιαίτερα επικριτικές για τους γκρίζους λύκους, ενώ οι υπόλοιπες, με εξαίρεση μια δεξιά, τόνιζαν την τραγωδία των γεγονότων, παρά το κλίμα της αντιπαράθεσης. Την Τετάρτη, πριν γίνει η δεύτερη δολοφονία, η Γενί Ντουζέν (εφημερίδα του μεγαλύτερου τουρκοκυπριακού αριστερού κόμματος) κυκλοφόρησε με πρωτοσέλιδο άρθρο για τις τηλεφωνικές απειλές εναντίον της εφημερίδας, λόγω της κριτικής της για τους γκρίζους λύκους. Το τουρκοκυπριακό και το ελληνοκυπριακό κίνημα ειρήνης και επαναπροσέγγισης βρέθηκαν ξαφνικά αμήχανα μπροστά στην αντιπαράθεση, η οποία αντί να διευκολύνει την ελεύθερη διακίνηση (όπως ήταν, υποτίθεται, ο στόχος της πορείας) οικοδόμησε νέα τείχη. Σίγουρα δεν μπορεί κανείς να υποτιμήσει την αποφασιστικότητα της τουρκοκυπριακής αντίστασης σε συνθήκες στρατοκρατίας. Ταυτόχρονα, όμως, το ενιαίο πλέον κυπριακό κίνημα ειρήνης και επαναπροσέγγισης οφείλει να βρει τρόπους ενιαίας αντίδρασης πριν και κατά τη διάρκεια τέτοιων γεγονότων.

Η στρατηγική της εξουσίας και η αντίσταση.

Θερμά επεισόδια και οι λεπτομέρειες που δεν αναμεταδίδονται.

Μιλώντας γενικότερα, οι ανθρωποθυσίες της Δερύνειας φαίνεται να εντάσσονται σε ένα ευρύτερο σκηνικό. Αυτό ήταν το δεύτερο θερμό επεισόδιο, μετά τα Ίμια, στην ανατολική Μεσόγειο. Και στα δύο επεισόδια η πολιτική εξουσία άφησε ή παραχώρησε την πρωτοβουλία στην εξουσία των μμε. Ο ευρύτερος στόχος φαίνεται να είναι η προώθηση μακρόπνοων στρατηγικών στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο. Ο ρόλος των μμε φαίνεται να είναι η καλλιέργεια και η φόρτιση ενός κλίματος που οδηγεί σε συμπυκνωμένα επεισόδια πολέμου. Η καινοτομία των επεισοδίων της Δερύνειας απέναντι στα αντίστοιχα των Ίμια ήταν οι ανθρωποθυσίες, έστω κι αν ήταν το "τυχαίο" αποτέλεσμα μιας κατευθυνόμενης κατάστασης. Και αυτό σημαίνει ότι η συγκρότηση μιας ενεργούς αντίστασης γίνεται πλέον όχι μόνο επιτακτική, αλλά ίσως ζήτημα ζωής και θανάτου για μερικούς.

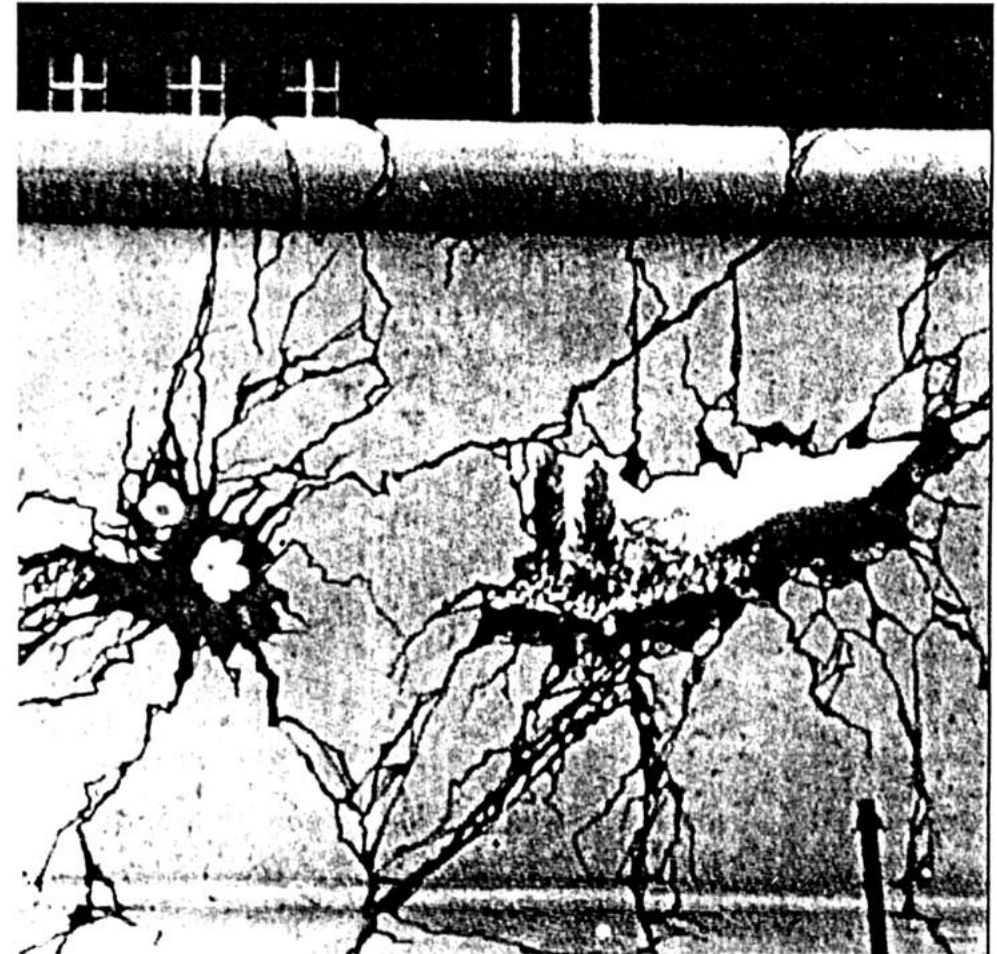
Σε αυτό το πλαίσιο πρέπει να σπάσουμε τον κώδικα της εθνικής συναίνεσης/ομοφωνίας που, όπως παρατηρεί και ο N. Chomsky, λειτουργεί για να απομονώνει την αμφισβήτηση και να υποβάλει ότι το πρόβλημα το έχουν αυτοί που αμφισβητούν και όχι ο κυρίαρχος λόγος. Και η στάση του κόσμου είχε ενθαρρυντικά στοιχεία. Σε τελική ανάλυση η συμμετοχή στα γεγονότα ήταν σαφώς περιορισμένη, παρά τις εκκλήσεις των εθνικιστών και των μμε. Αρχισε να φαίνεται καθαρά η αντίδραση του κόσμου όταν για μια στιγμή φάνηκε η προοπτική του πολέμου. Σαφέστατα η εξουσία παίζει με το διπολισμό της εθνικιστικής φόρτισης και της αντίθεσης στο πόλεμο. Πρέπει να ενισχυθεί και να αυτονομηθεί η προοπτική της αντίστασης στο πόλεμο.

Δύο επεισόδια, ένα πριν και ένα μετά τα γεγονότα, είναι ίσως χαρακτηριστικά των αντιδράσεων του κόσμου.

Μετά τα γεγονότα, όταν ήρθε ο Σημίτης, οι εθνικιστές κάλεσαν μια συγκέντρωση υποδοχής, σε μια προσπάθεια να συνεχίσουν την εθνικιστική φόρτιση. Ο ίδιος ο Σημίτης, βέβαια, μπορεί να μην προσφέρεται για εθνικιστικές ρητορείες, αλλά η έκκληση για συγκέντρωση είχε τη δική της δυναμική στην

κυπριακή κοινωνία. Η συγκέντρωση κατέληξε τελικά σε φιάσκο με εκατό - εκατόν πενήντα άτομα

Πριν τα γεγονότα είχαμε ένα άλλο επεισόδιο/λεπτομέρεια, που δεν καλύφθηκε με άμεση αναμετάδοση (φυσικά) αλλά δείχνει την άλλη δυναμική που απέκλεισε η σαπουνόπερα του εθνικού θεάματος. Ένα λεωφορείο με τουρκοκύπριους πήρε άδεια να περάσει από το ελληνοκυπριακό χωριό Κάτω Πύργος, για να πάει στο τουρκοκυπριακό Κόκκινα, για την επέτειο των διακοινοτικών συγκρούσεων το '64. Ήταν η επέτειος του πρώτου γύρου των μαχών και σφαγών. Οι ελληνοκύπριοι κάτοικοι του Κάτω Πύργου, οι εχθροί πριν τριάντα και είκοσι χρόνια, όχι μόνο δεν διαμαρτυρήθηκαν, αλλά υποδέχτηκαν τους χτεσινούς εχθρούς με λουλούδια. Το ξανασμίξιμο των παλιών γειτόνων.

αυτοδιαχειριζόμενη κοινωνική ραδιοφωνία
ράδιο ΟΥΤΟΠΙΑ 107,7 fm
τηλ: 031-214.272, fax: 031-20.70.93, Τ.Θ. 50082
Τ.Κ. 54013 Θεσσαλονίκη